

BÓG JEST MOCNY **Księga Ezechiela**

Tło historyczne działalności Ezechiela

Z dotychczasowych spotkań wiemy, że Jeremiasz był ostatni prorokiem, który pełnił swoją misję bezpośrednio przed wygnaniem babilońskim. Był on świadkiem zburzenia Jerozolimy oraz zniszczenia świątyni w połowie VI stulecia przed Chrystusem (587-586), po których nastąpiła deportacja mieszkańców Królestwa Południowego (Judy) do Babilonii. Ezechiel natomiast jest pierwszym prorokiem, który obserwował wydarzenia przypadające na ostatnie lata niepodległości i upadek Królestwa Judzkiego. W tym czasie zresztą przebywał już na terenach imperium babilońskiego, dokąd został uprowadzony w 597 roku przed Chrystusem. Ezechiel znalazł się w Mezopotamii w ramach pierwszej babilońskiej deportacji Judejczyków, kiedy to Babilończycy pod wodzą Nabuchodonozora II (605-562 r. przed Chr.) rozpoczęli oblężenie Jerozolimy, w trakcie akcji odwetowej za bunt króla judzkiego Jojakima. Na samym początku oblężenia król ten zmarł, a rządy objął jego syn Jojakin (Jehojakin, Jechoniasz). W wyniku prowadzonych pertraktacji z babilońskim najeźdźcą Święte Miasto zostało poddane, natomiast król Jojakin i jego najbliżsi, a także arystokracja, kapłani oraz ludzie dobrze znający się na rolnictwie i rzemiośle znaleźli się na wygnaniu. A zatem pierwsza fala deportacji babilońskiej objęła przede wszystkim elitę religijno – społeczną ówczesnej Jerozolimy, pośród której znalazł się prorok Ezechiel. Przesiedleni do Babilonii mieszkańcy Judy pilnie śledzili napływające wieści z kraju. Niestety, po kolejnym buncie w Judei, około 10 lat później, nastąpiło zburzenie Jerozolimy i zniszczenie świątyni (586 r. przed Chr.), co pociągnęło za sobą drugą falę przymusowych przesiedleń na tereny Mezopotamii. Naród Wybrany utracił ziemię Bożych obietnic, Święte Miasto. Upadła także dynastia Dawida, z którą związane były obietnice mesjańskie. Na tle tych tragicznych wydarzeń został powołany do głoszenia Bożego orędzia na obczyźnie prorok Ezechiel.

Osoba proroka Ezechiela

Hebrajskie imię proroka oznacza „Bóg jest mocny”. Ezechiel, podobnie jak Jeremiasz, pochodził z rodu kapłańskiego. Jego ojcem był kapłan Buzi (Ez 1,3). W Księdze Ezechiela pojawia się wzmianka, że prorok był żonaty, jednak swoją ukochaną żonę, która jest nazwana „radością jego oczu” (Ez 24,16), stracił w niewyjaśnionych okolicznościach. Ten wdowi stan Ezechiela stał się znakiem pełnego poddania się woli Bożej, która nie zawsze jest zgodna z oczekiwaniami ludzkimi. Był on też w pewnym sensie zapowiedzią zniszczenia świątyni jerozolimskiej, będącej „radością oczu” dla wszystkich Izraelitów (Ez 24,21) szukających w niej siły i nadziei. Ezechiel został powołany na proroka w piątym roku swojego wygnania i od tego momentu działał pośród deportowanych rodaków. Tam, w dalekiej Babilonii, nad rzeką Kebar, której wody nawadniały obszary leżące po lewej stronie rzeki Eufrat, Ezechiel doświadczył obecności Boga, wyrażającej się w niezwykle spektakularnej wizji ognistego rydwanu. Ezechiel zjadł, podany mu przez Boga, zapisany dwustronnie zwój. To oznaczało przyjęcie posłannictwa. Czynność ta może oznaczać, że pokarmem dającym prorokowi siłę do działania jest słowo Boże. Ezechiel działał wśród wygnańców w Babilonie ponad 20 lat. Pierwszy okres tej działalności obejmował lata po upadku Jerozolimy (Ez 1-24), po którym nastąpiła druga fala deportacji babilońskiej. W tym czasie prorok, podobnie jak Jeremiasz piętnował zło moralne pozostałych jeszcze w Świętym Mieście Judejczyków, zapowiadając nadchodzący sąd Boży, który urzeczywistnił się w zagładzie Królestwa Judzkiego. Drugi okres prorockiej aktywności Ezechiela rozpoczął się w momencie zburzenia Jerozolimy. Po tym tragicznym wydarzeniu prorok niósł słowa pociechy wygnańcom, zapowiadając pełne odrodzenie Judy i całego Izraela, a także ogłaszał nadejście nowej rzeczywistości na końcu czasów (Ez 38-48). Ezechiel był człowiekiem wyjątkowo wrażliwym na sprawy duchowe. Przedstawione przez proroka w sposób niezwykle plastyczny, poruszające zapowiedzi czy wizje, świadczą o jego głębokim życiu religijnym. Niektóre opisane w Księdze Ezechiela zachowania proroka, które wykraczają poza powszechne wyobrażenia, przede wszystkim służą podkreśleniu, że u podstaw działalności prorockiej leży prawdziwe doświadczenie spotkania z wszechmogącym Bogiem, które przemienia człowieka i uzdalnia go do realizacji najważniejszych, bo Bożych planów.

Pierwszy okres działalności Ezechiela – piętnowanie zła

W pierwszej części Księgi Ezechiela prorok piętnował grzechy Izraelitów, czyniąc to w sposób niezwykle sugestywny. Najcięższą zdradą Izraela było uleganie bałwochwalstwu, które zrywało więź z jedynym i prawdziwym Bogiem, a tym samym uderzało w samego człowieka. Obrzydliwości, które popełniał naród izraelski, służąc obcym bóstwom, nie omijały nawet Bożej świątyni. Autor, ukazując tę sytuację, przedstawił, między innymi obraz mężczyzn stojących tyłem do świątyni jerozolimskiej, którzy kłaniali się słońcu (Ez 8,16). Aby dosadnie oddać ohydę popełnianych przez Izraela grzechów bałwochwalstwa, Ezechiel przedstawił je jako rodzaj zdrady małżeńskiej. Prorok nakreślił obraz Jerozolimy jako porzuconej na pustyni nowo narodzonej dziewczynki, którą przygarnął Bóg, wychował i poślubił, jednak ona (symbol Jerozolimy) zaufała swojej piękności i wyzyskała sławę, aby uprawiać nierząd (Ez 16,15n.). Prorok ukazał w tej symbolicznej historii Jerozolimy złamanie przez Izraela zawartego z Bogiem przymierza. Naród Wybrany, praktykując bałwochwalstwo, obrażał dobrego Boga i lekceważył miłość bliźniego. Ezechiel w reakcji na tę sytuację zapowiedział nadejście sądu i kary. Prorok ogłosił, że z powodu mnożącego się zła i nieprawości Bóg opuści swoją świątynię, a naród zostawi bez Jego opieki (Ez 8,6). W ten sposób, losem Jerozolimy będzie upadek, zniszczenie i wygnanie jej mieszkańców. Przed zagładą zostaną ocaleni tylko ci, którzy boleją ad złem dokonującym się w Izraelu. Ich czoła zostaną naznaczone hebrajską literą TAW, przyjmującą w alfabecie starohebrajskim kształt krzyża. Zapowiadane przez Ezechiela, jak i przez innych proroków, mające nadejść surowe kary były ukazywane jako konsekwencje popełnianych przez wiele pokoleń Izraelitów grzechów. W tej sytuacji społeczność Izraela, która miała bezpośrednio doświadczyć w swoim życiu tych kataklizmów, broniła się, zrzucając winę na swoich przodków, co znalazło swój wyraz w powtarzanym przez nich przysłowiu: „Ojcowie jedli niedojrzałe winogrona, a dzieciom cierpną zęby” (Ez 18,2). Dobrze ono ilustrowało tradycyjne podejście Narodu Wybranego do sprawiedliwości przez wieki kierującego się w jej zaprowadzaniu odpowiedzialnością zbiorową. Zgodnie z tą zasadą konsekwencje złych czynów ponosiła cała wspólnota, do której przynależał winowajca, a zwłaszcza jego najbliższa rodzina. Tego typu zachowanie miało swoje zakorzenienie w plemiennej strukturze Izraelitów jeszcze z czasów życia nomadycznego na pustyni, kiedy to zdrowie i majątek danej osoby były chronione dzięki więzom krwi łączącym ją z daną społecznością. Ezechiel stanowczo sprzeciwił się tej praktyce, nauczając, że człowiek jest odpowiedzialny za swoje czyny. Prorok ogłosił, że Bóg nikogo nie będzie karał za cudze winy. Każdy osobiście poniesie ich konsekwencje i odpowie za ro, w jakim stanie znalazł się ostatecznie. Nauczane przez Ezechiela zasady odpowiedzialności indywidualnej stanowiły ogromny postęp w teologii Starego testamentu, Pokazują one, że nawrócenie jest zawsze możliwe, ale też przestrzegają przed utratą czujności, gdyż wcześniejsze dobre uczynki człowieka na nic się nie zdadzą, jeżeli potem wkroczy on na drogę zła.

Drugi okres działalności Ezechiela

Kolejne deportacje mieszkańców Królestwa Judzkiego, poprzedzone zniszczeniem Jerozolimy i świątyni, były wyraźnym znakiem wzrostu potęgi Babilonii, która swoje powodzenie przypisywała opiece własnego boga, Marduka. Wówczas to w wielu sercach izraelskich wygnańców pojawiło się pytanie o siłę jedynego, prawdziwego Boga i oto, czy jest On w stanie pomóc swojemu ludowi. Ezechiel, zresztą zgodnie z treścią swojego imienia – „Bóg jest mocny”, wyjaśniał swoim rodakom, że to słabość Boga spowodowała klęskę Izraela, ale tylko i wyłącznie popełniane przez nich grzech bałwochwalstwa, który pociągnął za sobą wszystkie inne nieprawości. Prorok, widząc słabość wiary wygnańców, przynosił im słowa pociechy i obietnice wybawienia. Ezechiel mówił o powstaniu nowego ludu Bożego, do którego może należeć każdy, kto się nawróci. Wówczas z tak odnowionym narodem Bóg zawrze nowe i wieczne przymierze. Inna prorocka zapowiedź Ezechiela co do przyszłości Izraela znajduje się w słynnej wizji ożywienia wyschniętych kości (Ez 37,1-14). Zawiera ona skargę wygnańców babilońskich na to, że Mezopotamia stała się grobem dla wielkiej liczby Izraelitów, którzy czują się w sposób trwały oddzieleni od Ziemi Obiecanej. Ezechiel w imieniu Boga złożył obietnicę, że jego rodacy powrócą do własnego kraju. Stanie się to możliwe dzięki darowi Ducha Bożego, który odmieni Izraelitów. Przedstawiona wizja ożywiania wyschniętych kości zapowiedź „wydobywania z grobów” ludu Bożego przez wielu ojców Kościoła była interpretowana jako myśl o zmartwychwstaniu. Ostatnia część Księgi Ezechiela to tak zwana „Tora Ezechiela” (Ez 40-48). Sekcja ta zawiera orędzie zbawienia Izraela, w których prorok nakreślił wyidealizowaną wizję odnowionej Ziemi

Obiecanej, a także nowego etapu w dziejach Narodu Wybranego. W centrum tej nowej rzeczywistości znajduje się świątynia, którą wypełnia na nowo chwała Boga. Świat przedstawiony przez Ezechiela jest przeniknięty Bożą obecnością. Nowe Święte Miasto, w którym znajduje się świątynia, będzie nazywało się „Pan tam jest” (Ez 48,35). A zatem Bóg zamieszka pośród swojego ludu – to jest najważniejsze przesłanie wspaniałej wizji nowej Jerozolimy i znajdującej się w niej świątyni (Ez 40-49).